

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Izdatki za požarno policijo.

(Za te izdatke občine nimajo pravice do kakega povračila ali kake odškodnine iz gasilskega zaklada.)

Pod št. 151. smo priobčili v 20. šte. „Občinske Uprave“ leta 1912. uradno pojasnilo deželnega odbora, da se troški požarno-polijskega ogledovanja ne morejo plačevati iz deželnega gasilskega zaklada, ampak da mora te troške nositi izključno le občinski zaklad.

Na dotično rešitev se je obrnilo prizadeto županstvo še enkrat na deželni odbor z enako prošnjo, češ, da niti posamezniki, niti ta občina nimajo leta in leta nikake koristi od 3 odstotnega prispevka, in vendar se veliko izplača raznim zavarovalnicam, te pa izplačajo dotične prispevke deželnemu gasilskemu zakladu.

V tem poročilu pravi dotična občina nadalje, da ljudstvo z ogorčenjem ugovarja, da se tudi v tej občini pobira ta prispevek, češ, da nima požarnega (gasilnega) društva in da občina še ni prejela nobene podpore za nabavo gasilnih priprav. Iz tega izvaja županstvo, naj bi se v takih občinah opustilo pobiranje 3 odstotnega prispevka, ali pa naj bi se ta denar ondi, kjer ni gasilnih društev, izročal občinam v svrhu izvrševanja požarno-polijskih agend.

Na to vlogo je izdal deželni odbor sledečo rešitev, ki jo priobčujemo v svrhu ravnanja tudi drugod, tu doslovno:

Št. 2988. Rešujé ondotno poročilo z dne ... naznanja dež. odbor, da za kako spremembo v tuuradnem razpisu z dne 26. oktobra 1912 št. 22.699 označenega stališča nima povoda.

Poraba 20/- oziroma 10/- (skupno 30/-) nega prispevka požarnih zavarovalnic in družb je natanko določeno v § 1. zakona z dne 28. oktobra 1911 dež. zak. št. 41.

Kako „ogorčenje občinstva“ je povsem netemeljeno in se mora od strani deželnega odbora odločno zavračati, tembolj ker je gori omenjeni 30/-ni prispevek davščina zavarovalnic v gotove postavno določene namene, torej je tudi povsem neopravičena zahteva, da naj bi se te vrste prispevki porabljali v kake splošne javne, ali pa v občinske namene, — za katere mora kriti potrebsčine občinski zaklad.

Kar se tiče podpor gasilnim društvom, ima pa povsem jasne določbe tuuradna okrožnica z dne 10. oktobra 1912, št. 21.707. — Občina naj le poskrbi za ustanovitev gasilnega društva in podpora v slučaju dokazane potrebe ne bo izostala.

To naj se občanom, odnosno občinskemu odboru primerno pojasni.

* * *

K tej rešitvi se nam zdi umestno še pripomniti, da je nam docela neumevno kako „ogorčenje“. — Davkoplačevalci kot taki pri plačevanju 3 odstotnega zavarovalničnega prispevka niso niti najmanj prizadeti; prizadeti so le dotični zavarovanci; ampak pri ne ravno visokih konkurenčnih premijah zavarovalnic je ta prispevek naravnost malenkosten za posameznike. — Da dokažemo neupravičenost, ali vsaj pretiranost v omenjenem poročilu županstva navedene zahteve, pripomnimo zaradi primere, da bi potemtakem — če bi obveljalo tako načelo — tudi vsaka občina lahko prišla in zahtevala, da se morajo vse davščine, ki se pobirajo v njenem ozemlju, bodisi kot državni, deželni in drugi davki, porabljati izključno le v njeno korist, ali pa se opustiti pobiranje.

Da je pa to nesmisel, mora uvideti vsakdo.

Stavbe ob javnih cestah.

Za stavbe ob javnih cestah se mora k stavbnemu ogledu povabiti tudi cestna uprava. Ker se to pušča često v nemar in utegnejo zategadelj nastati za stranke velike sitnosti, naj se županstva kot stavbna oblastva strogo ravna po tozadevnih določilih §§ 9. in 67. stavbnega reda z dne 25. oktobra 1875, dež. zak. št. 26, in naj za stavbe ob deželni cestah povabijo k stavbnemu ogledu vselej tudi deželni odbor in pri okrajnih cestah okrajnocestni odbor.

Za stavbe ob dovoznih cestah k železniškim postajam je povabiti k stavbnemu ogledu iz previdnosti vse člane konkurence za vzdrževanje dovozne ceste v zmislu zakona z dne 2. marca 1874, dež. zak. št. 10, torej navadno poleg deželnega in okrajnocestnega odbora tudi še železniško upravo, le-to zlasti tedaj, če pride stavba v ognjanevarni okoliš železnice.

Zatiranje kač na Kranjskem l. 1912.

Deželni odbor vojvodine Kranjske je razpisal dne 28. marca 1912, št. 337, nagrado za pokončevanje strupenih kač in je določil eno krono plačila za glavo strupene kače z namenom, kolikor je pač možno, zatreči na Kranjskem zelo razširjene strupene kače, ker so se vsako leto množile pritožbe o kačjih ugrizih na domači živini, pa tudi semintja o človeških žrtvah kačjega strupa.

Enake razpise so izdale razne oblasti že pred leti tudi v drugih deželah, tako na pr.: leta 1892. deželni odbor štajerski, ki je določil v prvem času nagrado 3 krone za glavo strupene kače; pozneje je vendar znižal premijo na 1 krono; — okrožna direkcija v Metzu je razpisala leta 1883. istovrstno nagrado, določeno na 3 marke; — okrajno glavarstvo Liegnitz je leta 1891. določilo 2 marki za glavo strupene kače, nasprotno pa je plačevalo glavarstvo Össnitz na Saškem kačje glave po 30—50 pfenigov. Tako so bili tudi v drugih deželah izdani tozadevni razglasi; navedenih je pa le nekaj v ta namen, da se lahko iz njih razvidi, da je bila od kranjskega deželnega odbora določena nagrada (1 krono za glavo strupene kače) primerna, vsekako pa ne prenizka.

Ko je izdal deželni odbor kranjski zgoraj omenjeni poziv za zatiranje strupenih kač, mu je predložil deželni muzej „Rudolfinum“ nekatere tozadevne nasvete, ki jih je deželni odbor z odlokom z dne 1. aprila 1912, št. 7049 odobril. S tem je pripadlo prirodoписnemu oddelku deželnega muzeja razbiranje in določevanje deželnemu odboru vposlanih kačjih glav.

Zaključilo se je določevanje kačjih glav za l. 1912. s 1. februarjem 1913. Do tega časa je bilo dostavljenih, počenši s 1. julijem 1912, deželnemu muzeju iz 222 krajev Kranjske 265 poslatev, ki so vsebovale 23.371 kačjih glav (15.035 strupenih in 8.336 nestrupenih). Poleg tega pa še 88 slepičevih glav.

Navedeno število vposlanih glav se razdeli med posamezne vrste v naslednjem razmerju:

A. 15.035 strupenih kač: 14.623 modrasov, 316 gadov, 7 bosenskih gadov in 89 črnih gadov.

B. 8.336 nestrupenih: 7.059 smokulj, 83 gožev, 878 kobrank, 316 beloušk.

C. 88 kuščaric: 88 slepičev.

Posamezne občine so dostavile:

Nad 600 strupenih kač: Radovica pri Metliki (695).

Nad 500 strupenih kač: Vrh na Dolenjskem (594).

Nad 400 strupenih kač: Postojna (442).

Nad 300 strupenih kač: Šmihel-Stopiče (395), Slavina (385), Mirna peč (382), Ajdovca pri Žužemberku (364), Mozelj p. Kočevju (319).

Nad 200 strupenih kač: Trava pri Kočevju (282), Bukovje (269), Dobrniče (240), Črni vrh nad Idrijo (233), Polhovgradec (229), Velika Loka (219), Zagorje (212).

Nad 100 strupenih kač je dostavilo 30 občin.

Nad 50 strupenih kač je dostavilo 46 občin.

Do 50 strupenih kač je dostavilo 123 občin.

Nič strupenih kač je dostavilo 7 občin.

Pri razdelitvi skupnega števila vlovljenih kač med Dolenjsko, Gorenjsko in Notranjsko dobimo naslednjo sliko:

I. Dolenjsko, skupno število kač 12.545 (53.68%):

A. 8.197 strupenih kač (8.185 modrasov, 12 gadov);

B. 4.348 nestrupenih (3.758 smokulj, 64 gožev, 417 kobrank, 109 beloušk).

II. Gorenjsko, skupno število 5.799 (24.81%):

A. 3.355 strupenih kač (3.006 modrasov, 282 gadov, 7 bosenskih gadov, 60 črnih gadov);

B. 2.444 nestrupenih (1.895 smokulj, 8 gožev, 426 kobrank, 115 beloušk).

III. Notranjsko, skupno število 5.027 (21.51%):

A. 3.483 strupenih kač (3.432 modrasov, 22 gadov, 29 črnih gadov);

B. 1.544 nestrupenih (1.406 smokulj, 11 gožev, 35 kobrank, 92 beloušk).

Navedeni pregled nam kaže, da so se v zadnjih desetletjih strupene kače po naših krajih izredno močno razmnožile ter je v vsakem oziru odobravati sklep kranjskega deželnega odbora, ki priporoča zatiranje strupenih kač. Pri uničevalnem kačjem lovu so pa trpele občutno tudi nestrupene kače. Belouška in kobranka manj, ker ju ljudje poznajo; najhujše se je go-dilo smokulji, ki velja splošno pri nas za strupeno. Nekateri jo zamenjujejo z gadom, drugi jo zopet poznajo pod imenom „rjava kača“ in jo smatrajo za strupeno. Zato so pošiljala županstva iz vseh krajev naše dežele mnogoštevilne poslatve glav te nestrupene kače. Splošno ne moremo prištevati nestrupene kače k posebno koristnim, pa tudi ne škodljivim živalim. V gospodarstvu prirode so pa vsekako potrebne; nekatere izmed njih pa koristijo tudi človeškemu gospodarstvu z uničevanjem miši in raznega mrčesa, zato nikakor ne moremo soglašati z zatiranjem nestrupenih kač.

S stališča prirodno-varstvenega gibanja se zatiranje kač sploh ne more odobravati — z ozirom na izredno pomnožitev strupenih kač na Kranjskem pa lahko zagovarjamo njih pokončevanje. Vsekako pa bi bilo priporočljivo, da skušamo pri tem, v kolikor je pač mogoče, preprečiti preganjanje nestrupenih kač.

Ako hočemo, da bo imelo zatiranje strupenih kač ugodne posledice, se mora započeto delo vsaj skozi nekaj let nadaljevati, kajti sicer se preostale strupene kače vrste še bolj močno razmnože, ker jim je olajšan boj za življenje in obstanek.

Organizacija občinskih uslužbencev na Goriškem.

Ker se niti odgovorni niti izvršujoči urednik našega lista ni mogel udeležiti ustanovnega zborovanja občinskih uslužbencev v Gorici dne 24. p. m., se je odposlala ta-le pozdravna brzojavka:

„Občni zbor občinskih uslužbencev

Gorica, hotel Jelen.

Želeč popoln uspeh pozdravlja zborovalce ker osebna navzočnost nemogoča

uredništvo Občinske Uprave.“

Nato je došla uredništvu ta-le brzojavka:

„Občinska Uprava Ljubljana

Zborovanje dobro uspelo pravila sprejeta odbor izvoljen Občinski uslužbenci.“

Pozdravljamo še enkrat novo društvo tem potom najiskrenejše. Naj dosega obilo uspehov v zboljšanje gmotnega položaja svojih članov!

Iz VI. seje dežel. odbora kranjskega dne 22. februarja 1913.

Vodovodna preskrba.

Podaljšanje vodovoda za Iško vas in okolico se odda tvrdki G. Rumpel na Dunaju za 102.264 K 36 v.

Razno.

S 1. julijem 1912 je stopil v veljavo zakon o davščini na prirastek od vrednosti nepremičnin, od katerih dohodkov dobi eno polovico dežela, drugo polovico pa občine. Ta zakon ima med drugimi tudi določbo, da mora vsak prodajalec tekom 14 dni naznani prodajo „Nadzorništvu deželnih naklad kot dežel-nemu uradu za odmero in pobiranje davščine na prirastek od vrednosti nepremičnin v Ljubljani“, sicer se mu odmeri dvojna davščina. Ker se pa pogosto zgodi, da prodajalec kake prodaje nepremičnin ali sploh ne naznani temu uradu, ali pa jo naznani prepozno, čemur sledi potem radi dvojne odmere davščine prošnja na deželni odbor za odpust kazni, v kateri navaja prodajalec, da ni vedel za ta zakon, sklene deželni odbor:

1. gori omenjeni zakon se da natisniti v obliki brošure, ki se dajo v splošno prodajo kakemu knjigo-tržcu;

2. potom okrožnice se obvestijo vsa županstva o važnejših določbah tega zakona s pozivom, da to okrožnico javno razglasijo;

3. v „Obč. Upravo“ se dá poljudna razprava o tem zakonu. (Razpravo priobčimo v eni prihodnjih števil. — Op. ur.)

Iz VII. seje dežel. odbora kranjskega dne 1. marca 1913.

Cestne zadeve.

Zgradba okrajne ceste Suhidol-Lučna-Trata v cestnem okraju Škofjaloka se odda podjetništvu Rud. Fischer in tov. v Ljubljani za pavšalno svoto 120.000 K.

Preložitev okrajne ceste Trojana-Zagorje se odda podjetniku Vinko Jeličiču za pavšalno svoto 14.200 K.

Poprava deželne ceste Črnomelj-Vinica (na 19 krajih) se odda podjetniku Josipu Lončariču za pavšalno svoto 171.000 K.

Gasilstvo.

1. Na deželni kmetijski šoli na Grmu se uvede pouk v gasilstvu in ustanovi gasilski kor pod načelstvom enega učitelja.

2. Pravila nove „Kranjske deželne gasilske zveze“ je deželni odbor odobril in se izrekel priznati to zvezo za svoj strokovni organ.

Občinske zadeve.

Ker se je gospodarski odbor v Litiji uprl nekemu pozivu deželnega odbora in ker se upira tudi raznim odredbam županstva, sklene deželni odbor ta gospodarski odbor razpustiti, in se naprosi deželno vlado, da temu pritrdi. Za vodstvo poslov gospodarskega odbora do novih volitev se nasvetuje sedanji župan v Litiji.

Razno.

1. Radi pomanjkanja živinozdravnikov na Kranjskem podeljuje deželni odbor že dalje časa podpore slušateljem živinozdravništva proti temu, da se z reverzom zavežejo, da bodo gotovo število let službovali na Kranjskem kot deželni živinozdravniki in da bodo kot taki tudi sodelovali na tečajih, ki jih bo prirejal deželni odbor in katerih namen je, živinorejce poučiti o prvi pomoči pri nesrečah in porodih pri živini. Ker so slovenski slušatelji živinozdravništva podpisali omenjeni reverz, se je začela proti njim gonja na živinozdravniški šoli, ki se je sedaj razvila v popoln bojkot od strani drugih slušateljev, ki terorizirajo celo profesorje, da morajo ustaviti predavanja, ako je navzoč kak slušatelj, ki je podpisal ta reverz.

Z ozirom na to gonjo proti slovenskim slušateljem, ki nimajo niti pri profesorjih zaščite, sklene deželni odbor vložiti protest proti temu postopanju na naučno, poljedelsko in vojno ministrstvo, v katerem

se navede besedilo tega popolnoma opravičenega re-verza, in ob enem odločno zahtevati od vlade, da naredi red na tej šoli.

2. Za leto 1913. sklene deželni odbor podeljevati za vsako glavo strupene kače nagrado po 50 vin. in ne več po 1 K kakor v letu 1912. Vse druge odredbe glede zbiranja, odpošiljanja itd. kačjih glav, izdane v letu 1912., ostanejo tudi za leto 1913. v veljavi. (Natančno statistiko o zatiranju kač na Kranjskem v letu 1912. prinašamo na drugem mestu. — Op. ur.)

Gospodarstvo.

Kmetje, pozor na prekupce s posestvi!

(Ponatis iz „Gospodarskih Novic“.)

Večkrat smo že svarili pred raznimi agenti in posebno pred prekupci s posestvi, in zopet nam sili posebno kričeč slučaj pero v roko, da iznova povzdignemo svoj svarilni glas: Kmetje, ljudje, varujte se prekupcev s posestvi!

Neki skrben kmet je s pridnim delom svojih žuljavih rok dosegel, da je tekom let poplačal dolgove, ki jih je bil prevzel s posestvom. Nekega dne pa se pritepe k njemu prekupec s posestvi. Začne mu pripovedovati, da ima lepo posestvo na prodaj; s sladkimi besedami ga je pripravil do tega, da si je šel ogledat posestvo. Tu je bil že drug mešetar, v ozadju še tretji, in z združenimi močmi so kmeta pregovorili, da se je odločil za nakup posestva v čisto tujem kraju. Ko je bila ustna pogodba sklenjena, in za to so bili že priče vsi barantači, je prišel pa kes. S solzami v očeh je prosil kmet barantače, naj odstopijo od kupa, toda oderuhi so ostali trdosrčni. Kako bi pač pri takih ljudeh kdo mogel najti usmiljenja. Naposled mu ni preostalo drugega, kakor da je plačal barantačem 4000 kron za odstop od pogodbe. Ves trud dolgih let je šel po vodi! In revež si je moral poiskati posojilo, da dobi denar za neusmiljene oderuhe.

Prekupci posestev pa lovijo neizkušene ljudi še na drug način. Prirejajo takozvane prostovoljne dražbe. Najprej skrbijo za to, da pride k dražbi veliko ljudi; kdo pa bi tudi ne šel, saj se tam zastoj je in pije! Sicer tako trdosrčni mešetarji takrat prekipevajo same ljubezni, vino in žganje se kar cedi po mizah. Potem se začne dražba. Razni mešetarji nastopajo kot navidezni kupci, samo da cene naženejo kvišku, in vsled bojazni, da bi kdo drug kupil njivo ali travnik, ki meji menda na njegovo posestvo, kmet izgubi razsodnost ter ponuja za posestvo cene, ki niso v nobenem razmerju s pravo vrednostjo. V tem vrvenju se marsikdo nenadoma odloči za nakup, dasi mu še tedaj, ko je šel k dražbi, na misel ni prišlo, da bi kaj kupil. Dražba se nadaljuje, vino in žganje dobro deluje, kmalu je razprodano celo posestvo. Dražba je končana, mešetar se smeje, ko vidi, kako dobro se mu je obrestoval denar, ki ga je bil izdal za vino in

žganje. Ljudje se razidejo, drugi dan pa začnejo pre-mišljevati, kaj so storili. Boli jih glava, v srcu se vzbuja kes, začnejo se jeziti nad kupom, uvidevajo, kako drago so plačali vino in žganje, ki jim ga je točil mešetar zastoj. Toda kes je navadno prepozen, kajti mešetarju so se zavezali z besedo in pismom.

Kmetje, ljudje! Varujte se mešetarjev! Pokažite jim vrata, če pridejo k vam! Ne kupujte nikdar posestev brez potrebe! Predno kupite, vzemite si čas za premislek. Vsak tak korak se mora prej dobro premisliti in prespati. Predno se odločite za nakup, vprašajte za mnenje izkušenega prijatelja. Vse to velja za nakupe pod roko. Kar se pa tiče nakupov na takozvani „javni dražbi“, opozarjamo, da sme izvesti javne dražbe edino-le sodnija, drugi nikdo. Radi tega so vse take pogodbe, ki se sklenejo na javni dražbi, neveljavne tako dolgo, dokler se ne napravi pismena kupna pogodba. Še-le s pismeno kupno pogodbo je odobreno to, kar se je določilo na dražbi, poprej ta nima nobene veljave, tudi če se je mešetar zavaroval z desetimi podpisi in pričami. To si dobro zapomnite in obvarovali se boste večkrat velike škode!

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani.

Dne 6. t. m. se je vršil v prostorih zavoda na Dunajski cesti občni zbor „Vzajemne zavarovalnice“ pod predsedstvom gosp. Ivana Vencajza, odvetnika v Ljubljani, ki je predložil zboru računsko poročilo nadzorništva in zapisnik o pregledu knjig in računov po dveh revizorjih, ki sta našla knjige in račune v redu in odobrila bilanco.

Iz predsednikovega poročila posnamemo, da je bilo preteklo leto glede požarov morda še bolj nesrečno nego leto 1911, vendar pa je „Vzajemna zavarovalnica“ imenitno vršila svojo dolžnost.

Zavod je plačal do konca leta 1911 za požarne škode K 1,152.411, samo v letu 1912 pa K 357.611, skupaj toraj od svoje ustanovitve l. 1900 K 1,514.374; poleg tega je plačala „Vzajemna zavarovalnica“ za poškodbe na cerkvenih zvonovih skupaj do sedaj K 39.971 za 126 cerkva, v letu 1912 pa v 10 slučajih K 4.352.

Imetje, ki je zavarovano pri „Vzajemni zavarovalnici“ predstavlja vrednost K 164,658.831 in se razdeli takole: nepremič. K 106,315.025, premič. K 55,224.911, cerkveni zvonovi K 3,118.995.

Do leta 1911 je bilo izdanih 82.862 zavarovalnih polic, do konca preteklega leta pa 96.278, tako da znaša prirastek 13.416 zavarovalnih polic, kateremu odgovarja povišek na vplačanih zavarovalninah v letu 1912 za K 43.731. V letu 1911 so namreč znašale vplačane zavarovalnine K 409.509, v l. 1912 pa K 453.241.

Zavarovalnine in zakladi zavoda so narasli v minulem letu na K 673.356 ter znaša prirastek v tem letu K 57.101.

Ker tvori zavarovalništvo važen del v gospodarstvu vsakega naroda in moramo posvečevati posebno skrb tej panogi našega gospodarskega življenja, smo povzeli gorenje podatke in jih podali v našem listu z nekoliko večjo obširnostjo, kakor bi bila le naša časnikarska dolžnost. Iz tega poročila izprevidimo, da naša „Vzajemna zavarovalnica“ raste in se razvija v zavod, s katerim je treba računati ne samo v naši tesni domovini, ampak tudi izven nje. Da se naš domači, slovenski zavod tako krepko razvija, na to smo lahko ponosni, saj je to znamenje, da gremo kljub mnogim oviram na vseh straneh stalno naprej.

Svoji k svojim!

Vprašanja in odgovori.

27. Županstvo Dr. okr. Koč.

Vprašanje:

Napraviti nameravamo novo občinsko knjigo — matico. Prosim navodila: Ktere osebe — ali tudi žene in otroci — naj se vpišejo vanjo?

Odgovor:

Na gorenje uradno vprašanje je dal županstvu uradno pojasnilo deželni odbor, da spadajo v občinsko matico vse v občino pristojne osebe brez razlike spola, torej tudi žene in otroci.

Iz tega sledi, da morajo biti vpisane v občinsko matico tudi vse one v občino pristojne osebe, ki bivajo v drugih občinah, ker ima občinska matica največji pomen ravno za izvrševanje domovinskega zakona iz leta 1896.

Zato je potrebno, da se matica večkrat pregleda in redno izpopolnjuje.

One osebe, ki niso še pristojne v občino, pa prebivajo v njej stalno, je najbolje, če se vodijo v posebnem zapisniku; nikake ovire pa ni, da bi se ne vpisale tudi v občinsko matico, seveda ločeno — tako, da bo to natanko razvidno.

Na vprašanje, kdo so domačini oziroma občinski deležniki, dobi županstvo pojasnilo v § 6. občinskega reda.

28. Gospod A. K. v L.

Vprašanje (na d. o.):

Prosim blagovolite mi pojasniti sledeče o volitvi občinskega odbora:

1. Ali je mogoče volilni imenik razveljaviti, ter sestaviti novega, dasiravno je bil razporejen v drugi občini, toda razglas kdaj in kje je razporejen ni bil javno nabit?

2. Ali se smejo kandidati na glasovnice pisati s tiskalnim strojem?

3. Kako se morajo izgotavljati pooblastila in ali smejo biti za pričo pri oddajanju pooblastil manj kot 24 let stare osebe moškega spola?

4. Kdo sme voliti v slučaju, da je posestvo razdeljeno med tri ali več otrok, kateri imajo še varuha, a je eden že polnoleten?

5. Ali smejo biti pri štetju glasov navzoči tudi drugi volilni upravičenci, ali samo volilna komisija?

6. Ali se smejo v volilnici popisovati glasovnice?

7. Ali smejo volilci sami devati glasovnice v volilno posodo?

8. Ali smejo volilni upravičenci pri volitvi pooblastila nazaj jemati?

9. Ali sme kot pooblaščenec voliti tudi manj kot 24 letna oseba?

10. Koliko časa pred volitvijo morajo biti izkaznice in glasovnice volilnim upravičencem dostavljene?

Odgovori (odnosno uradna pojasnila d. o.):

1. Imeniki volilcev se morajo po § 17. občinskega volilnega reda vsaj tri tedne razgrniti v občini, kar je razglasiti po javno nabitih listih. Tudi, ko se po izvršenem reklamacijskem postopku reklamacijske komisije zopet razgrnejo volilni imeniki na vpogled za dobo osmih dni, mora to župan po določilu § 17. a obč. vol. reda v občini razglasiti z javno nabitimi listi.

Ugovore proti postopanju pri volitvah je vlagati po § 33. obč. vol. reda v neprestopni dobi osmih dni po končani volitvi pri županu, ki jih mora predložiti c. kr. deželni vladi, da o njih končnojavno razsodi.

2. Po mnenju deželnega odbora se smejo imena kandidatov na glasovnice zapisati ali pa tudi natisniti.

3. Pooblastila za občinske volitve morajo biti v zmislu § 8. obč. vol. reda izgotovljenega v zakoniti obliki. Pooblastilo mora biti pismeno, ustno ne zadostuje. Priporočajo se tiskovine, ki jih je založila „Katališka Bukvarna“ v Ljubljani.¹⁾ Če zna pooblastitelj pisati, zadostuje na pooblastilu njegov lastnoročni podpis brez prič, če pa ne zna pisati, se mora lastnoročno podkrižati, kar potrdite dve priči z lastnoročnim podpisom, od katerih mora ena zapisati tudi ime pooblastitelja.

Priče morajo biti moškega spola in po mnenju deželnega odbora vsaj 18 let stare.

4. Če je posestvo razdeljeno med tri ali več otrok, ki imajo še varuha razen enega, ki je že polnoleten, voli polnoletni soprosetnik. Kdor ni polnoleten, nima volilne pravice in tudi varuh ne more zanj voliti. Polnoletnim soprosetnikom se pa ne sme vzeti volilna pravica samo radi tega, ker je drugi soprosetniki radi nedoletnosti ne morejo imeti.

5. Štetje glasov je v zmislu § 27. a obč. voliln. reda javno in smejo biti torej pri tistem navzoči poleg volilne komisije tudi volilci.

6. Na volišču se smejo izpolnjevati glasovnice, prepovedana pa je tu vsaka agitacija.

7. Volilci ne smejo sami devati glasovnic v volilno posodo, ampak jih morajo oddajati predsedniku volilne komisije.

8. Volilci smejo preklicati svoje pooblastilo, dokler ni pooblaščenec oddal zanje glasovnice.

9. Kot pooblaščenec smejo voliti le avstrijski državljani, ki so dovršili 24 leto in katerih ne izvzema in ne izključuje niti § 2., niti § 2. a niti § 3. obč. voliln. reda; ni pa treba, da bi bili pooblaščenec volilci v občini, kjer volijo kot pooblaščenec.

10. Izkaznice in glasovnice se morajo volilnim upravičencem dostaviti v zmislu § 18. obč. voliln. reda vsaj 14 dni pred volitvijo ali vsaj toliko časa pred volitvijo, da je volilec omogočen, pravočasno se udeležiti volitve.

29. Gospod I. L. obč. tajn. v V. (Kor.)

Vprašanje:

1. Ali mora občinski tajnik imeti skušnjo, da se ga more nastavitviti definitivno?

2. Ako ne, kako se to zgodi?

3. Ali postane „definitiven tajnik“ v tisti občini po § 10. dom. postave z dne 5. dec. 1896. drž. zak. št. 222. pristojen?

¹⁾ Dobe se tudi v „Zadružni tiskarni“.

4. Ali ima kot „definitiven“ in „pristojen“ pravico voliti v I. razredu za občinske volitve v smislu volilnega reda za Koroško?

Odgovor:

1. Deželni zakon za Bukovino z dne 19. decembra 1889, št. 24, nalaga občinam te kronovine, da morajo nastavljeni samo občinske tajnike, ki so prebili predpisani izpit, drugje — kolikor je nam znano — za enkrat še ni nikjer predpisana kaka skušnja, torej se tudi ne more zahtevati kot pogoj za definitivno nameščenje. Občinski odbor, ki sme edini tajnika definitivno nastaviti, pa ima seveda pravico zahtevati primerno kvalifikacijo.

2. Za definitivno nameščenje ni potreba drugega, nego da to veljavno sklene občinski odbor in da postane njegov sklep pravomočen. — Tajniku se vroči bodisi dekret ali pa sklene ž njim službena pogodba z nastavno listino.

3. Tako definitivno nastavljeni občinski tajnik postane ipso facto pristojen v dotično občino v smislu § 10. domovinskega zakona iz l. 1896.

4. Glede volilne upravičenosti pa so merodajne določbe § 1. občinskega volilnega reda (za Koroško) z dne 5. julija 1900 dež. zak. št. 24. — Volilno pravico ima torej tudi občinski tajnik le kot davkoplačevalec; uvrstitev v volilni razred pa je odvisna od višine predpisanega direktnega (oseb.-doh. ali kakega drugega) davka; (§ 13. obč. vol. reda za Koroško).

30. Županstvo Sežana.

Vprašanje:

Kdo je obvezan poravnati stroške, ki nastanejo vsled pogina govedi (krave) na vraničnem prisadu? Govedo se je moralo po ukazu živinozdravnika razparati in po pregledu zakopati. — Ali plača stroške lastnik, ki je zmožen plačila, ali občina? — Ali se smatra vranični prisad kužnim boleznim?

Odgovor:

V takih zadevah naj bi se obračali prizadeti na uredništvo „Kmetovalca“, ker naš namen ni, dajati pojasnila tudi v živinorejskih zadevah. — Vranični prisad je kužna bolezen. — Komisijske stroške poravnava država; stranka ima trpeti le stroške za razkuževanje hleva in za odstranitev predmetov (gnoja) poginolega živinčeta.

Opozarjamo, da plača država tudi odškodnino (50%) za vsled kužnih bolezni poginola živinčeta; le cenitev se mora izvršiti.

Vestnik „Rafaelove družbe“.

„Rafaelova družba“ in nasprotno časopisje.

Dolgo časa že hujska brezvestno časopisje, ki hoče biti napredno, zoper človekoljubno delovanje „Rafaelove družbe“, — vse to v korist izseljeniškim agentom. Za svoje nerazsodne bralce je zapisal „Narod“ sledeče vrstice: „Zastopniki parobrodskih družb, kjer izseljenci kupujejo vozne listke, so ljudje, ki si jih je vlada pred podelitvijo koncesije natančno ogledala in ki jih ne prestando nadzoruje. Ti možje so po svojem poklicu gotovo v stanu, dajati izseljencem dobre informacije in jih že zato ne bi napačno informirali, ker bi s tem sami sebi škodovali.“ — Kdor te neumnosti ne razume na prvi pogled, je pač vreden, da je naročnik in bralec

te vrste časopisja. — O zanesljivosti izseljeniških agentov po Ljubljani in Kranjskem bi se gospodje okoli „Narodovega“ uredništva mogli prepričati pri deželni vladi, kjer bi videli, kako obsežen akt imajo o pritožbah zoper delovanje teh ljudskih dobrotnikov. Nočemo trditi, da so vsi taki; vendar pa spisi deželne vlade govore zadosti jasno. Če je izseljeniškim agentom in „Narodovemu“ uredništvu prav, bomo v prihodnje začeli objavljati izseljeniške družbe po imenu in čisto natančno opisali slučaje, kako se je delalo in kako se še dela z izseljenci. Kako je n. pr. neka izseljeniška družba po svojem agentu v Ljubljani sprejela za transport v Ameriko človeka, ki je bil na eno oko slep in je imel vso čeljust od raka oziroma neke take bolezni razjedeno, dasiravno je moral dobro vedeti, da po izseljeniški postavi takih v Ameriki ne sprejmejo. Če jim je ljubše, navedemo slučajev vse polno — Častito duhovščino, zlasti županstva pa prosimo, da večkrat na leto opozarjajo ljudstvo, ki se izseljuje v Ameriko, naj se oglašajo — predno se izseli, pri „Rafaelovi družbi“, kjer dobi potrebnih navodil, kako se je ravnati proti izseljeniškim agentom, koliko se jim sme plačati, kako se je ravnati med potjo i. t. d. Vse to dobijo izseljenci pri Rafaelovi družbi brezplačno in je naravnost nesramna trditev znanega izseljeniškega agenta, ki jo je zapisal v „Slovenskem Narodu“, da je namen Rafaelove družbe, iztisniti iz izseljencev kako kronico duhovnikom v roko. Enako prosimo vsa županstva, naj ljudstvo s primernimi oklici pred cerkvijo na to opozore.

Ne samo, da dobi vsak, ki namerava potovati v Ameriko, dober nasvet, ga družbin znak varuje med potom zlasti na morju pred vsaktero šikano od strani parobrodne družbe, kajti vse te družbe imajo velik rešpekt pred družbo sv. Rafaela, ki je razširjena sedaj že po skoro celem svetu, kar je najjasneje pokazalo mednarodno zborovanje delegatov vseh narodov meseca septembra 1912 na Dunaju v varstvo izseljencev.

Rafaelova družba je vzvišena nad vsemi napadi te vrste, in če bi ji bili mogli napredni nasprotniki kaj očitati v konkretnih slučajih, kakor bi mi lahko agentom, bi bili to že tisočkrat izrabili.

Za pavšalna sumničenja brez dokazov pa naj bodi le naše preziranje.

Zato pa pravimo vsem pametnim in treznomislečim, razsodnim možem vseh strank: Priporočajte izseljencem „Rafaelovo družbo!“

Gospodarske vesti.

Mesta in dobava mesa. Vprašanje dobave mesa za velika mesta stopa v nov štadij. Z argentinskim mesom nismo veliko dosegli. Že meso samonasebi ne ugaja, na drugi strani je pa tudi večji izvoz iz Amerike otežkočen, ker je nedavno mogočni mesni trust cene za 30 do 50 odstotkov zvišal. Treba bo torej preurediti dobavo domačega mesa. Pruska vlada je pozvala vsa večja pruska mesta, da skrbijo za za-

dostni dovoz mesa in sicer na tak način, da ga bodo konsumenti prejeli kolikor mogoče direktno iz rok producentov. Glasilo avstrijskih kmetijskih zadrug piše, da je oktobra in novembra 20 velikih živinarskih organizacij in poljedelskih zbornic ponudilo nemškemu mestu dobavo za več let. V vseh ponudbah se trdi, da producenti nimajo veliko od sedanjih visokih cen in da jim je ljubši gotov, četudi nižji zaslužek. Sedanji prekupčevalci so se sami bogatili, ves odij ljudstva pa je zadel popolnoma nedolžne kmete. Nekatera mesta so z veseljem sprejela ponudbo poljedelskih organizacij in jim priskočila s predumi 30 do 60 tisoč mark na pomoč. Brez dvoma pomeni tako organizovana dobava domače živine korak naprej v kočljivem gospodarskem vprašanju naših mest. Edina ugodna in gospodarsko veljavna rešitev mesnega vprašanja je: izločitev bogatih prekupcev in tesna organizacija in povzdiga domače živinoreje. Rešitvi tega problema se morajo posvetiti naše kmetiške organizacije, kakor tudi mestne uprave same.

Pri nas bi moral vzeti akcijo v roke seveda deželni odbor, ker od druge strani inicijativnega dela pač ni pričakovati.

Književnost.

Slovensko-nemški razgovori v vsakdanjem življenju („Nemščina brez učitelja“, I. in II. del). Sestavil Pavel Novak. Založila „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani.

Nemščina brez učitelja obsega sedaj dva dela; I. del „Nemška slovnica za samouke“ je bolj teoretične vrednosti in zahteva učenje po tej knjigi nekaj truda in slovnične podlage; vendar pa mora to knjigo predelati, kdor se hoče nemščine temeljito priučiti. I. del je izšel ravnokar v novem, popolnoma popravljenem in predelanem natisu, ker je prva izdaja pokazala mnogo hib, ki so se sedaj odpravile.

II. del „Slovensko-nemški razgovori v vsakdanjem življenju“ je pa čisto nova knjiga velike praktične vrednosti. To knjižico lahko rabi vsak samouk; treba je samo, da zna čitati. Kdor ni predelal prvega dela, naj prebere predgovor k tej knjižici in naj se predvsem dobro nauči kratkega odstavka „Pravila za izgovarjavo nemških besed“. Potem se bo pa na podlagi razgovorov kar naravnost vpeljal v nemško govorico vsakdanjega življenja, kar je najhitrejši in po najnovejših skušnjah tudi najboljši način za osvojitve tujega jezika. Kdor si dobro zapomni nemške pogovore v tej knjižici, se mu ni treba bati iti med Nemce; znal bo za vsakdanjo potrebo.

Razgovori so izredno praktični in prirejeni za vse slučaje in razmere, v katerih pride preprost Slovenec z Nemcem v neposredno dotiko. Tako bo našlo n. pr. slovensko dekle, ki si išče službe v nemških krajih in pri nemških družinah, v knjigi razgovore, ki jih bo lahko in uspešno uporabljalo ne le pri nastopu službe, temveč tudi med službovanjem samim. Slo-

venski trgovec, gostilničar, obrtnik, delavec, mladenič, ki gre k vojakom itd., bo našel v tej knjigi pravega svetovalca, ki ga bo rešil v občevarju z Nemcem ne-ljube zadrege.

Knjižica bo pa zanimala tudi marsikoga, kateremu se ni treba nemščine še le učiti. Tako najdejo n. pr. načelniki slov. telovadnih društev, požarnih bramb itd. v odstavku „Razgovori za vojaške novince“ poleg nemških tudi vsa slovenska vežbalna povelja. V tem oddelku so navedene tudi razne vojaške stopnje, razdelitev armade, vojna moč v miru itd. tako, da se bo vsak v vojake potrjen mladenič, ki ima priti takorekoč v nek čisto nov, tuj svet, lahko že pred nastopom vojaške službe upeljal v nove razmere, kar mu bo zagotovilo uspešnejši napredek pri vojakihi.

Cena za I. del Nemška slovnica za samouke II. natis K 1'20. Cena za II. del Slovensko-nemški razgovori K 1'20. Oba dela skupaj vezana v platno K 3'—.

Cerkvena književnost.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani priporoča:

Getzemani in Golgata. Premišljevanje bridkega trpljenja N. G. J. K. Poslovenil Fr. Ks. Steržaj. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani.

Cena knjigi v platno z rdečo obrezo K 2'60, šagrin, zlata obreza K 3'60.

V trgovini je pošla že sedma izdaja Volčičeve prestave: Getzemani in Golgata; to je najlepši dokaz kako so se priljubila ta prekrasna, stvarna in resna premišljevanja. Po knjigi se je zelo povpraševalo, zato je Katoliška Bukvarna preskrbela novo prestavo teh premišljevanj, ki so ravnokar izšla mnogo izboljšana, posebno na mestih, ki se docela ne vjemajo s svetim pismom. Koristno in lepo knjigo prav toplo priporočamo.

Četudi je knjiga zelo obširna, ima v novi izdaji vendar zelo priročno obliko, ker je tiskana na fin, zelo tenak papir; to je velika prednost te nove izdaje.

Cerkvena glasba.

Stanko Premrl: **Hvalite Gospoda v njegovih svetnikih!** Dvajset pesmi v čast svetnikom za mešani zbor. Založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Cena part. K 2'40, glasovi à K —'60. — Naš odlični skladatelj g. Stanko premrl poklanja to zbirko svojih naj-novejših napevov spominu petdesetletnice smrti nepozabnega Gregorja Riharja, ki je bil tudi organist v ljubljanski stolnici. Meseca julija letos bo preteklo petdeset let, kar je umrl ta sloveči ljudski skladatelj. — Zato je vsekako hvale vredno, da se je spomnil skladatelj te zbirke s svojim novim delom Riharjeve smrti.

Naj bi se ti — spominu Riharjeve smrti poklonjeni spevi pri nas tako udomačili in radi prepevali, kakor se še sedaj napevi Riharjevi.

Raznoterosti.

Avstro-ogrski promet z Balkanom. Izvoz Avstro-Ogrske na Balkan je v minulem letu znašal: V Bulgarsko za 27,854.500 K, Grško 13,021.700 K, Črnogoro 2,208.000 K, Rumunsko 104,137.400 K, Srbijo 31,498.900 kron, Turško 105,431.900 kron, skupaj za 284,151.900 K. Uvozilo pa se je v Avstro-Ogrsko iz: Bulgarske za 10,432.000 K, Grske 16,572.800 K, Črne-gore 958.580 kron, Rumunske 65,645.600 kron, Srbije 10,473.600 kron, Turške 50,665.600 kron, skupaj za 154,748.100 K.

Prošnje za brezalkoholne gostilne.

(Kolkovanje.) — V 21. št. „Občinske Uprave“ lanskega letnika smo ponatisnili iz „Zlate Dobe“ vzorec prošnje za podelitev gostilniške koncesije za točenje brezalkoholnih pijač. — Kakor v „Zlati Dobi“ je bilo tudi v našem listu pomotoma rečeno, da je pri takih prošnjah potreben kolek za 1 K.

Ta kolek pa ne zadostuje, ampak se morajo te vrste prošnje ravnotako kolkovati, kakor vse druge prošnje za izvrševanje obrtnih pravic. Da ne bo kdo vsled kazenskega poviška kolkovnih pristojbin trpel škode, priobčujemo tukaj dotično določbo pristojbinskega

zakona, (tarif postavka 43 b; zakon z dne 24. febru-
arja 1905 drž. zak. št. 32), ki določa visokost pristojbin
za te prošnje. — Pristojbina (kolek) znaša za kraje,
ki imajo nad 50.000 duš (prebivalcev) — K 8; v krajih
nad 10.000 do 50.000 — K 6; v krajih od 5.000 do
10.000 duš — K 4; v vseh drugih krajih pa po K 3,
vselej od prve pole. Če obsega prošnja več pol, se
plača za vsako nadaljno polo kolek K 1.

Listnica upravnštva.

Županstvo v St. Crucis. — Vaše navedbe
glede plačila naročnine so pravilne; plačano je vse do
všetega leta 1912. — Indeks stane 1 K 60 h.

* * *

Na zadevno vprašanje glede črnila za hektogra-
fične aparate pripomnimo, da utegne biti zgoščevanju
vzrok temperatura, bodisi da je prostor, kjer se hrani
to črnilo prehladen ali pa pretopen. — Razredčevati
črnila ne kaže, ker se utegne še hitreje pokvariti. —
Mogoče pa je, da ste dobili tudi napačne vrste črnilo.
Menimo, da je najenostavneje, če vrnete dotični tvrdki
eno steklenico tega črnila z navedbo, kakšne vrste
hektografični aparat imate, ker je tudi teh več vrst,
kakor črnil.

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadrúžne zveze, Dunajska cesta 32
(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

$4\frac{1}{2}\frac{0}{0}$

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov spre-
jema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča
daje po $4\frac{3}{4}\frac{0}{0}$ in $5\frac{0}{0}$. — Daje posojila na
amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na
menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.-12. dopoldne.

Za varnost vloženega denarja jamči 21 kmečkih
občin z vsem premoženjem in davčno močjo.
Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po
pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade iz-
ključena, zato je denar v hranilnici popolnoma
varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

$4\frac{1}{2}\frac{0}{0}$

brez
odbitka.